

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích, rozhodl samosoudkyně Mgr. Monikou Chaloupkovou ve věci **žalobce: J. K., proti žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, o **žalobě proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 17.07.2012, č.j. „X“**

t a k t o :

I. Žaloba s e z a m í t á .

II. Žalobce n e m á právo na náhradu nákladů soudního řízení a žalované **s e** toto právo **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 17.07.2012, č.j. „X“, žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 24.05.2012, č.j. „X“, kterým byl žalobci podle ustanovení § 39 odst. 2 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) a čl. II bodu 3 zákona č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a s přihlédnutím k článku 46 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, přiznán invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně ve výši 3.852 Kč měsíčně.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včasnou žalobu, ve které uvedl, že nenamítá ničeho proti přiznanému stupni invalidity, avšak namítl rozpor mezi přiznáním druhého stupně invalidity a nenavýšením invalidního důchodu oproti stupni prvnímu. Jelikož o důchod požádal dne 28.12.2011, žádal, aby mu byl vyměřen invalidní důchod dle předpisů platných do 31.12.2011 a rozdíl doplacen zpětně k datu 28.12.2011.

K žalobě se vyjádřila žalovaná obsáhlým přípisem ze dne 14.09.2012, ve kterém rozebrala právní úpravu relevantní k danému případu. Uvedla, že v případě změny stupně invalidity se nově stanoví také výše invalidního důchodu, ovšem dle přechodných ustanovení zákona č. 220/2011 Sb., který nabyl účinnosti dnem 01.01.2012 a kterým byl změněn zákon o důchodovém pojištění, konkrétně podle jeho článku II bodu 3 věty první, vznikl-li nárok na částečný invalidní důchod před 01.01.2012 a při kontrolní prohlídce konané po roce 2011 je zjištěna invalidita druhého stupně, náleží invalidní důchod v dosavadní výši. Dle žalované je rozhodující, že invalidita druhého stupně byla zjištěna při kontrolní lékařské prohlídce konané po roce 2011, není rozhodné datum, kdy byl žalobce uznán invalidním ve druhém stupni. Žalovaná podpůrně citovala i z důvodové zprávy k zákonu č. 220/2011 Sb., dle které je touto úpravou zabráněno neodůvodněným rozdílům a zvýhodněním mezi poživateli částečného invalidního důchodu přiznaného před 1. lednem 2012 oproti poživatelům nově přiznaných invalidních důchodů podle nové právní úpravy, tj. po 31. prosinci 2009, i ve srovnání s poživateli transformovaných plných důchodů na invalidní důchody třetího stupně, u nichž se posléze změnil stupeň invalidity na nižší stupeň a poté se zase změnil na vyšší stupeň. Žalobce získal nárok na částečný invalidní důchod ode dne 28.08.2007, který mu byl přiznán rozhodnutím ze dne 22.10.2008. Po novele zákona o důchodovém pojištění zákonem č. 306/2008 Sb. byl žalobci částečný invalidní důchod transformován od 01.01.2010 na invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně. Dne 09.02.2012, tedy po roce 2011, byla u žalobce provedena kontrolní lékařská prohlídka, při níž byla zjištěna invalidita druhého stupně. Proto byl žalobci přiznán i po zvýšení invalidity invalidní důchod v dosavadní výši.

Předně je nutné zdůraznit, že podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění (dále jen „s.ř.s.“), soud přezkoumává napadené výroky žalovaného rozhodnutí v mezích žalobních bodů. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu tedy platí dispoziční zásada. Rozsah přezkumu žalobou napadeného správního rozhodnutí je ve správním soudnictví vymezen žalobními body, jimiž žalobce konkretizuje svá tvrzení ve vztahu k namítanému porušení zákona. Z tohoto důvodu obsah a kvalita žaloby v podstatě předurčují obsah a kvalitu rozhodnutí soudu. Přezkoumá-li soud žalobou napadené rozhodnutí nad rámec žalobních bodů, překročí rámec přezkumné činnosti vymezených v § 75 odst. 2 s.ř.s., přičemž Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) již v minulosti vyslovil, že „jinou vadou řízení před soudem“ s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé je, pokud krajský soud přezkoumá a poté zruší žalobou napadené správní rozhodnutí z důvodu, který nebyl žalobcem uplatněn jako žalobní bod. Takový postup krajského soudu je nejen popřením dispoziční zásady, kterou je ovládáno správní soudnictví, ale znamená i zásah do principu rovnosti účastníků řízení, neboť jim odnímá právo vyjádřit se ke skutkovým a právním otázkám, které vzal soud za určující pro své zrušující rozhodnutí (srov. např. rozsudek NSS ze dne 14.2.2008, č.j. 7 Afs 216/2006-63). Určitý průlom do dispoziční zásady ovládající správní soudnictví představuje povinnost soudu vyslovit rozsudkem nicotnost přezkoumávaného správního rozhodnutí bez návrhu (§ 76 odst. 2 s.ř.s.) a povinnost soudu

pokračování

zrušit napadené rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí (srov. např. rozsudek NSS ze dne 12.12.2003, č.j. 2 Ads 33/2003-78). Další případy týkající se možnosti tohoto průlomu stanovila judikatura jen v určitých, specifických věcech (např. prekluze v daňovém řízení, zánik odpovědnosti za přestupek uplynutím zákonné lhůty, uplatnění zásady ne bis in idem, aplikace zásady „non-refoulement“, aplikace právního předpisu či ustanovení, které na věc nedopadají – avšak to jen při splnění předpokladů stanovených v judikátu NSS ze dne 28.7.2009, č.j. 8 Afs 51/2007-87). Konečně, dle názoru krajského soudu, výjimkou z této zásady bude i případ, kdy se bude jednat o porušení hmotně právního ustanovení Listiny základních práv a svobod ze strany správního orgánu, které nebude předmětem žalobních námitek. Důvodem pro tuto výjimku je skutečnost, že ust. § 75 odst. 2 s.ř.s. představuje normu procesně právní, a pokud se bude jednat o porušení hmotně právního ustanovení Listiny základních práv a svobod, tak je třeba připomenout, že smysl procesních norem spočívá ve vytváření mechanismů k ochraně hmotného práva. Procesní normy nelze vnímat jako samoučelné, a tím spíše nemohou představovat překážku pro aplikaci ústavně zaručené hmotně právní normy. Proto může v takovém případě krajský soud aplikovat hmotně právní ustanovení Listiny základních práv a svobod i za situace, kdy žalobce tuto námitku v žalobě vůbec neuplatnil (podle rozsudku NSS ze dne 13. 6. 2008, č.j. 2 As 9/2008, který sice se vztahoval ke kasační stížnosti, ale lze jej argumentum a simili aplikovat i v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, neboť základní úvaha aplikovaná v tomto případě je použitelná i v tomto řízení).

Krajský soud se tedy ve smyslu zmíněné judikatury nejprve zabýval otázkou, zda existuje některá z výše zmíněných výjimek ve vztahu k aplikaci dispoziční zásady, tj. zda je dán důvod proto, aby soud aplikoval některou z výše uvedených výjimek. V této souvislosti dospěl krajský soud k závěru, že žalované rozhodnutí netrpí vadou uvedenou v ust. § 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s., žalované rozhodnutí není nicotné (§ 76 odst. 2 s.ř.s.) a rovněž se nejedná o zmíněné další případy průlomu do dispoziční zásady. Proto se krajský soud dále zaměřil na přezkoumání žalovaného rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), přičemž se soustředil právě na skutečnost, zda je správný závěr žalované o přiznané výši invalidního důchodu, neboť právě toto namítal žalobce ve své žalobě, když závěry o posouzení svého zdravotního stavu nesporel.

V první řadě žalobce v žalobě požadoval, aby žalovaná rozhodla podle předpisů platných do 31.12.2011, neboť o zvýšení stupně invalidity požádal ještě v roce 2011, konkrétně 28.12.2011, kdy předpis, podle kterého žalovaná rozhodla, ještě neplatil. Dle § 2 odst. 1 věty první zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „právní předpisy“). Zde zakotvená zásada legality zavazuje správní orgán postupovat a rozhodovat de lege lata, tedy v souladu se zákony, a to zákony platnými a účinnými. Pro pozitivní zakončení správního řízení je tedy rozhodující právní úprava rozhodná v době vydání rozhodnutí. Zároveň uvedená zásada legality znamená, že správní orgán je vázán celým právním řádem, tj. všemi předpisy, které jsou součástí právního řádu.

Pro stanovení výše invalidního důchodu po změně stupně invalidity z prvního na druhý stupeň je tak rozhodující následující právní úprava:

Dle § 41 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, ve znění platném ke dni vydání žalovaného rozhodnutí, při změně stupně invalidity se nově stanoví výše invalidního důchodu, a to ode dne, od něhož došlo ke změně stupně invalidity. Nová výše procentní výměry invalidního důchodu se stanoví jako součin procentní výměry invalidního důchodu, který náležel ke dni, který předchází dni, od něhož došlo ke změně stupně invalidity, a koeficientu, který se vypočte jako podíl procentní sazby výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění uvedený v odstavci 2, která odpovídá novému stupni invalidity, a procentní sazby výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění uvedený v odstavci 2, která odpovídá dosavadnímu stupni invalidity. Koeficient podle věty první se stanoví s přesností na 4 platná desetinná místa.

Zároveň však:

Dle čl. II bodu 3 věty první zákona č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, vznikl-li nárok na částečný invalidní důchod před 1. lednem 2010 a při kontrolní lékařské prohlídce konané po roce 2011 je zjištěna invalidita druhého stupně, náleží invalidní důchod v dosavadní výši, a je-li zjištěna invalidita třetího stupně, použije se při stanovení nové výše procentní výměry invalidního důchodu nejvýše koeficientu 2.

Výše citovaná právní úprava souvisí s tzv. první etapou důchodové reformy, která byla provedena zákonem č. 306/2008 Sb., kdy vedle jiného došlo ke změně koncepce invalidních důchodů a invalidity jako takové. Zákon přestal rozeznávat dva druhy invalidních důchodů – plný a částečný, nově je poskytována jen jediná dávka důchodového pojištění – invalidní důchod, jehož výše je však rozdílná podle toho, který ze tří stupňů invalidity u konkrétního pojištěnce nastal. Plné a částečné invalidní důchody přiznané v období do konce roku 2009 se tak podle zákonných pravidel transformovaly do některého ze tří stupňů invalidního důchodu. Žalobci byl rozhodnutím ze dne 22.10.2008 přiznán částečný invalidní důchod od 28.08.2007, když z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho pracovní schopnost o 40%. Dle čl. II bodu 8 věty druhé zákona č. 306/2008 Sb., částečný invalidní důchod, na který vznikl nárok před 1. lednem 2010, s výjimkou částečného invalidního důchodu uvedeného v bodě 9, se ve výši, v jaké náležel ke dni 31. prosince 2009, považuje od 1. ledna 2010 za invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, byl-li důvodem částečné invalidity pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 50 %, a za invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně v ostatních případech. Takto byl tedy žalobci od 01.01.2010 transformován částečný invalidní důchod na invalidní důchod I. stupně, a to ve výši, v jaké náležel ke dni 31. prosince 2009.

Dne 22.03.2010 žalobce požádal o změnu výše invalidního důchodu pro zhoršení zdravotního stavu. Jelikož však byl posudkem Okresní správy sociálního zabezpečení Svitavy ze dne 27.04.2010 shledán nadále invalidním pro invaliditu I. stupně, byla žádost žalobce rozhodnutím žalované ze dne 18.04.2011, č.j. „X“, zamítnuta. Další žádost o změnu výše invalidního důchodu podal žalobce dne 28.12.2011. Posudkem Okresní správy sociálního zabezpečení Svitavy ze dne 09.02.2012 byl shledáno zhoršení zdravotního stavu žalobce, když z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla pracovní schopnost žalobce o 50 %, datum vzniku invalidity bylo stanoveno na den 28.12.2011.

Přechodná ustanovení zákona č. 306/2008 Sb. uvedená v čl. II bodu 13 upravují problematiku výše důchodu v případě změny invalidity na nižší stupeň v době po nabytí účinnosti nové právní úpravy. V zájmu naplnění principu právní jistoty, ve snaze zabránit odejmutí již získaných nároků v důsledku přijetí nové právní úpravy, se stanoví, že v případech, kdy byl plný invalidní důchod přiznán před 1. lednem 2010 a při první kontrolní lékařské prohlídce konané po roce 2009 je zjištěn takový stupeň invalidity, který má za následek snížení výše invalidního důchodu, sníží se výše invalidního důchodu až od třinácté splátky tohoto důchodu splatné po dni konání této prohlídky. Byl-li částečný invalidní důchod přiznán před 1. lednem 2010 a při kontrolní lékařské prohlídce konané po roce 2009 je zjištěn takový stupeň invalidity, který by měl za následek snížení výše invalidního důchodu, náleží invalidní důchod v dosavadní výši. U částečných invalidních důchodů se po transformaci na invalidní důchod prvního a druhého stupně liší procentní sazba za každý celý kalendářní rok doby pojištění. V případě, že by tedy po změně právní úpravy byl zjištěn takový zdravotní stav, který by měl za následek snížení důchodu pro invaliditu druhého stupně na důchod pro invaliditu prvního stupně, došlo by ke snížení důchodu, který byl přiznán jako částečný invalidní důchod podle dosavadních předpisů. Ke snížení vyplácené částky by tak došlo v podstatě jen z důvodu změny právní úpravy, jelikož podle právního stavu účinného ke dni, který předcházел nabytí účinnosti zákona č. 306/2008 Sb. by k takovému následku nedošlo. V případech dosavadních plných invalidních důchodů je tak zavedena pozitivní karenční lhůta a v případech dosavadních částečných invalidních důchodů je tak přiznána „trvalá ochrana“ výše procentní výměry.

Avšak toto pravidlo nebylo zákonem č. 306/2008 Sb. zavedeno zrcadlově pro případy, kdy bude po zavedení nové právní úpravy u invalidních důchodů přiznaných před 1. lednem 2010 při lékařské prohlídce zjištěn takový zdravotní stav, který má za následek zvýšení invalidního důchodu, tedy případ, kdy se zvýší vyplácený důchod pouze v důsledku změny právní úpravy, přičemž podle dosavadní právní úpravy (úpravy před 01.01.2010) by ke zvýšení důchodu, který byl přiznán jako částečný invalidní důchod, nedošlo. Absence úpravy však znamená značné a neodůvodněné rozdíly, kdy jsou poživatelé částečného invalidního důchodu přiznaného před 1. lednem 2010 zvýhodněni oproti poživatelům nově přiznaných invalidních důchodů podle nové právní úpravy. Tak tomu je právě i u žalobce, kterému byl před 01.01.2010 přiznán částečný invalidní důchod, který byl po novele zákona o důchodovém pojištění zákonem č. 306/2008 Sb. transformován na invalidní důchod prvního stupně a částka důchodu byla vyplácena v dosavadní výši. Výše transformovaného částečného invalidního důchodu však – z důvodu „trvalé ochrany“ výše procentní výměry zavedené přechodnými ustanoveními zákona č. 306/2008 Sb. (viz předchozí odstavec) - odpovídala výši invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně. Proto pokud by byla žalobci po změně stupně invalidity z prvního stupně na druhý přepočítána také částka vypláceného důchodu, byla by tato částka neodůvodněně vyšší než částka přiznávaná „novým“ poživatelům invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně po 01.01.2010. Tento „nedostatek“ zákona č. 306/2008 Sb. byl napraven zákonem č. 220/2011 Sb., který právě v čl. II bodě 3 doplňuje přechodná ustanovení zákona č. 306/2008 Sb. o tuto zrcadlovou úpravu, když stanoví, že vznikl-li nárok na částečný invalidní důchod před 1. lednem 2010 a při kontrolní lékařské prohlídce konané po roce 2011 je zjištěna invalidita druhého stupně, náleží invalidní důchod v dosavadní výši.

Lze tedy shrnout, že, ač obecně platí, že se zvýšením stupně invalidity se pojí také zvýšení částky vypláceného důchodu, u plných a částečných invalidních důchodů přiznaných před 01.01.2010 transformovaných po novele zákona o důchodovém pojištění zákonem č. 306/2008 Sb. na invalidní důchody prvního až třetího stupně je třeba postupovat tak, aby v případě změny stupně invalidity nedocházelo k nedůvodnému snížení ale ani zvýšení částky vypláceného důchodu oproti poživatelům invalidních důchodů, kterým vznikl nárok na invalidní důchod po 01.01.2010. Přesné postupy upravují přechodná ustanovení zákona č. 306/2008 Sb. a zákona č. 220/2011 Sb. S ohledem na výše uvedené proto nemohl soud přisvědčit námitkám žalobce, neboť shledal, že žalovaná ve správním řízení postupovala v souladu se zákonem. Z toho důvodu musel soud v souladu s § 78 odst. 7 s.ř.s. žalobu zamítnout jako nedůvodnou.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 a odst. 2 s.ř.s. Žalobce ve věci neměl úspěch, a proto mu právo na náhradu nákladů řízení před soudem nenáleží, žalované jakožto správnímu orgánu ve věci důchodového pojištění právo na náhradu nákladů řízení zákon nepřiznává.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost **ve lhůtě dvou týdnů** ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Řízení o kasační stížnosti v řízení o věcech důchodového pojištění je od soudního poplatku osvobozeno (§ 11 odst. 1 písm. b/ a §§ 11 odst. 3 písm. f/ zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů).

V Pardubicích dne 31.10.2012

Mgr. Monika Chaloupková, v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Vladimíra Píchová